

קשר מראשית

מרכז חינוכי לגיל הרך
קיבוץ כפר הנשיא

עלון מס. 7
ינואר 1998

גל הקטן איננו
והלב נשבר

לסלע, רינה ויואל היקרים
לקרול, ליבי, ולן
ולכל המשפחה הכואבת

קבלו את חיבוקנו ותנחומינו
על האובדן הנורא

מקווים להיות לכם למשענת
בימים קשים אלה

מצוות הגיל הרך

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>הנושא</u>
1	משולחן המנהלות
3	גן ריימן מוסיף הזמן
6	בעקבות הסיפור "איתמר פוגש אתב": ממה אני מפחד ?
7	בעקבות השיר "הדברים שעלי אהובים": מה אני אהוב?
8	גן ריימן
9	גן שקד
9	מפי העף
10	גן קסטם
11	מה התרחש בגנות?
12	אמא בפעוטון
13	בית תינוקות
14	תפיסת המוח אצל ילדים
16	סיפורי מינכזאון
17	להודים ולקוראים

עורכת: ריטה רובינוב

הדפסה: אידית וולפין

הגרה: רמה זלמי

שכפול: וילי

עצוב שער: יעלי זיו

הורים שלום

לאורך דממה ארוכה כל כך מצד עלון הגיל הרך קשר מדאשיית, אני מברכת את היוזמה הנפלאה של ריטה שחולצה לקוות על עצמה את הוצאתו של העלון מחדש, כל הכבוד ותודה לך מדאש על המאמץ.

ריחם חדש בבתי ילדים

השנה וכינו לקבל מהמועצה טכום סף אשר מיועד לחידוש והעשרת הריחום והציוד בבתי הילדים. תוכלו לראות מסבחי עץ ופינות מדפאה ויופי מפוארות בגני הילדים, וציוד לפעילות סנסו מוטורית בבית בתינוקות וב"שתי".

עודה ספית כזו בהולט מרוממת אותנו, שכן בימים קשים אלה של חסוד ב"מצלצלים", מי יודע מתי נוכל להרשות לעצמנו לחדש ציוד ולהעשיר בחודש.

כשהתחלתי לבדד איח ציוד אגחנו צריכים ורוצים, הסתבר שהיינו מסתדרים מצוין אם הסכום שגייבלנו היה באודח פלא מכפיל או משלש את עצמו. יחד עם זאת אנו שמחיים מאוד באשר קיבלנו ומודים למחלקת החינוך של המועצה על המתנה הנפלאה הזו.

זה לא כל כך נעים לראות פעוטון סגור ...

במדגך המפגשים החודשיים של מנהלות הגיל הרך מקיבוצי הגליל העליון, אני שומעת לא פעם על קיבוצים אשר מתמודדים היום עם צמצום משמעותי של הילודה בקיבוצים. קיבוצים אלה מתלבמים בין שילוב של 2-3 קבוצות גיל במסגרת חינוכית אחת, לבין מיזוג עם קיבוצים שכנים ליציאת מערכת חינוך משותפת לגיל הרך. בניידים והקיבוצים כפר גלום, דן, כפר סאלד ואחרים.

עם אגחנו בכפר הנשיא עדים לתופעה של צמצום הילודה, והדבר מודגש באופן מאוד ברוד כאשר במדגך ארבע הענים האחרונות נאלצנו לסגור בתי ילדים. הבית הראשון היה "פרפר", שהיום מתהוד לו כמדפאה חדישה ויפה. אחרי באו "אודך", "נוקיס", ובשנה זו עם "צופית".

החל במיוות על סגידת בית הן קשות וצורמות. יסית לקיבוצים שהוכסתי, מצבנו עדיין סביר, אולם בהולט מציד חשיבה חתייעלות בכל הנוגע להפחתת כח האדם השכיד ותפקוד כללי של המערכת.

עלונה בראשי מחשבה לאכלס את פעוטון "צופית" ב-12 ילדי חוץ על מנת להעלות את ההכסות של הגיל

הרץ וקופת הקיבוץ. דבר זה היה משתלט כספית, אם היו מצטרפות הרץ, לאחד מספר נסיונות להביא להצטרפותן על חברות ובנות-משק לגיל הרץ, נואשות והעניין ירד מהפרק. בשנה זו ישמש פעוטון "צופית" את מערכת הגיל הרץ לצורך העשרה וחצי מיוזם. בתקווה שהדברים ישתנו בשנה הבאה תוכל להצדיק את פתיחת הבית ואיכלתו על ידי פעוטים.

יחמת הודים - כל הכבוד

מיכל דדוש פנתה לעזרת הודי הגן בארגון וסידור הנוי סביב הגן. המשימה לגיבוש צוות והודים הוסלה על נידה ק. כבר בשבוע שנערב הם ישבו עם צוות הגן לגיבוש תוכנית ודעיתות. לדעתי עם צוות הודים כזה שהתארגן אפשר יהיה להזיז הרים!

לנידה, גקי, איילת ואבי אני מודה לכם על היחמה והנכונות הרבה. מקווה שבעקבותיכם יקומו צוותים נוספים שבעזרתם נוכל לשפר את מדאה אזור בתי הילדים ולקדם פרויקטים.

ברכה

עידית

אן רימון חוסיף קאוו

זה הסיפור על גן רימון השוכן בין גן שקד לגנן שחף ובו מתרועעים עשרים השבעה ילדים חמודים.

פרק א' - בו יסופר כיצד התחילה השנה...

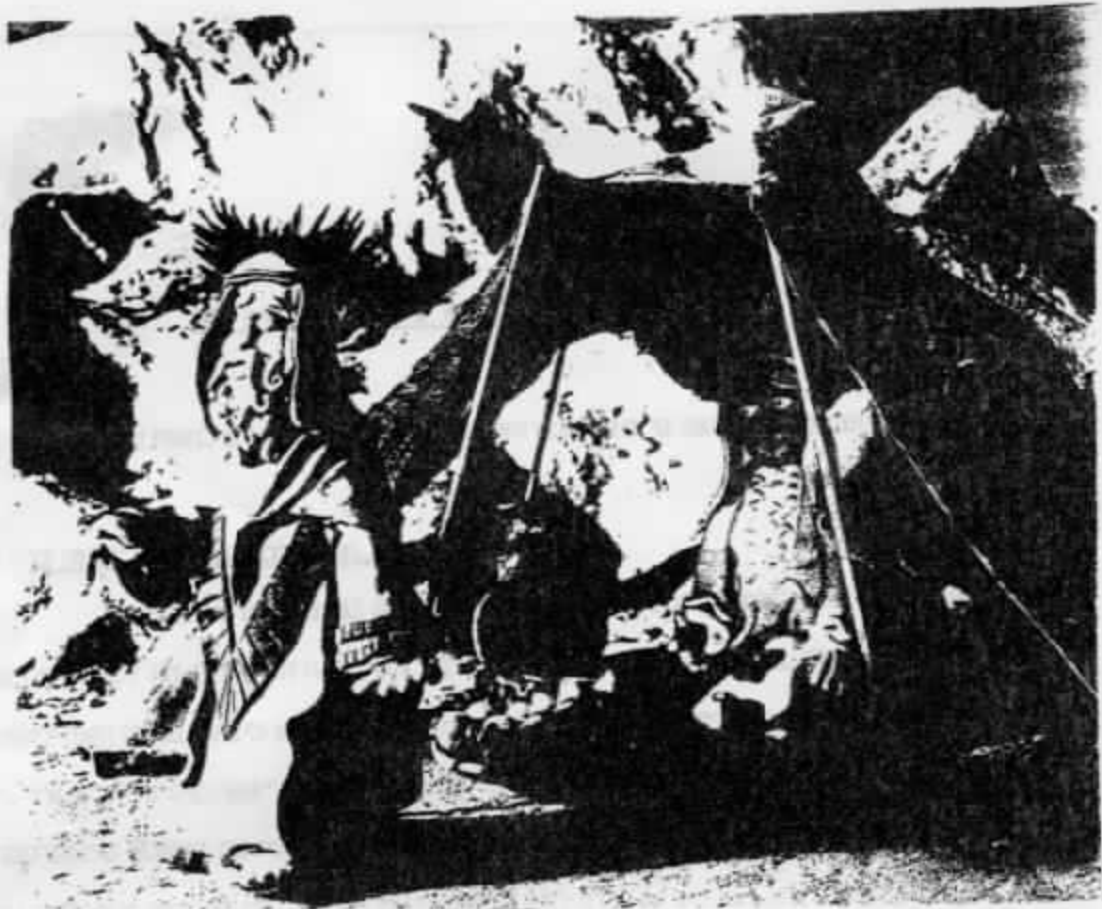
בסוף אוגוסט הצטרפו לגן שלושה עשר בוגרים קטנים שסיימו בהצלחה את תקופת שקד. מדוי מאוד הם למדו להכיד את כל הפירות המעיינות בגן: פירת בובות, פירת גואש, מחשב, חצר, ועוד... ועוד... מחצד השני הם גם משגנים את הכללים: "בחצר משחקים רק עם נעליים", לפני ארוחת צהריים מסודים את הגן, "לא מדביצים לילד אחר", "מי שנתן משהו - נתן..."

גם הבוגרים שנשארו בגן רימון עברו קליטה משלום: על כל אחד היה למצוא את מקומו במסדר החברתי החדש. מדוי מאוד הם ראו וזיהו סאלה שאפילו גילו פירות חדשות בגן, שקודם לא משכו אותם, וגם כושר מנהיגותו

אנחנו המספלות נאלצנו בעצמנו בגן רימון החדש: מיכל הגנת, שכבר מכירה את הגן - והגן מכיר אותה הרבה שנים, יעלי שהפכה ממדליפה למספלת קבועה ונחמה שעלתה כיתה מטיפול בילדי פעוטון לטיפול בילדי גן בוגר.

מדוי מאוד התואנו לזרם בהרמניה בגן ופתחנו בנושא בריאת העולם. בכל יום למדנו מה אלוהים ברא והתנסינו בחוויות שונות: בתחילה ישבנו בחדר חשוך בתווה ובהו כי כך היה העולם לפי מילותיו המפורסמות: "ידיה ארוזי" ביים אודי מדדנו היקופים של עצים עם סוס מדידה ובעוד יום ראוכלנו על השמש דרך זכוכית מושחמת, שהשחמנו עם נר.

פרק ב' - ובו יסופר כיצד סגלגלים את הזוגים

כשהעולם ברא אפשר לדחול לזוג. לפני כן מתוודעים לגלגל והמלות: וזכותי את המדוע

על מאתיים, ומתגלגלים - הראשון בתוך הוא ראש השנה.

לכבוד החג יצתו ברכות בהדפסות צבעניות וחילקנו למושפחות ולענפי המשק. בערב החג ערכנו מקס
ובו גיתי פרנק תקע בשופר וסביד את משמעות המנהג. גם אכלנו ריזותים שקמפנו - שירבו זכויותינו סיימון.

לקראת יום הכיפורים הלכנו לדאות את ספר התורה שנמצא בארון האודש ותוצה בן דוד וסבידה לנו
מה כתוב בו: סיפורים על אברהם, נח, משה, ... והואל הוסיף: "ואיתמר..." (מתוך איתמר מסייל על האידות...).

ניסינו גם לתקוע בשופר חלק גפן הצליחה ניוזר מאוחר גם שי ובו...)

ואחריו בוגי תשרי: סוכות. סוכה לתפארת אך לא כשריה עמדה בפתח גנו שבעה ימים ואף יותר.
אידחנו בה את הודינו וסבינו, והופענו מולם בריקוד האלום: "לה-לו-לה-לה-לה-לה-לה". סבא של עמית
מחזור וסביד לנו בתו, מהי משמעות ארבעת המיתים ומצוות הישיבה בסוכה שבעה ימים. משתם לו החג,
השקט חוד למחזותינו ואנו בתקופת המתנה לתנוכה שיאיר ויחזם לנו את החודף.

פרק ג' - בו יסופר כיצד דמיים טוברים כשאין חגים...

אות הפעילויות האהובות עלינו היא מילים, ולכן תפגשו אותנו לעתים קרובות בשבילי הקיבוץ ובשוליו. אנחנו מאוד אוהבים לזהוד את רטבע וללמוד אותיות ומילים שאנחנו פוגשים בדרך. במיל אחד ראיתו, "שזה לא כל כך נעים לדאות צאן סגור", אבל רוח לנו כששמענו שהדיד יתמלא בפרות. במיל אחד, קים מצאה שרקוק גמדי מת. איך ידענו שזה שמוץ כי פתחנו את מגדיד הציפורים שלנו. קברנו אותו ליד הגן ואחרי שבוע הוצאנו אותו כדי לדאות מה השתנה. לפני כן הילדים ניחשו מה יקרה - זלק אמר שהוא יעוף, זלק אמר שיהפוך למלאך, ומי שהיה פחות פיוסי צדק - הוא נקבנו

ולבסוף חידושים והמצאות בגן: הקחנו פינת כתיבה ובה יש דפים, עפרונות ועטים, לוח עם אותיות, קופסא עם מילים שונות, שאפשר לכתוב אותן על דף. ותולנו גם להתיידד עם השפה האנגלית, דרך תמונות עם מילים ושידים פשוטים - נראה לאן זה יוביל.

אנו כותב ספנוי כל אורח - ונקפא אתכס סלפ אהא!

מיכל, נחמה, יעלי, וילדי גן רימון.

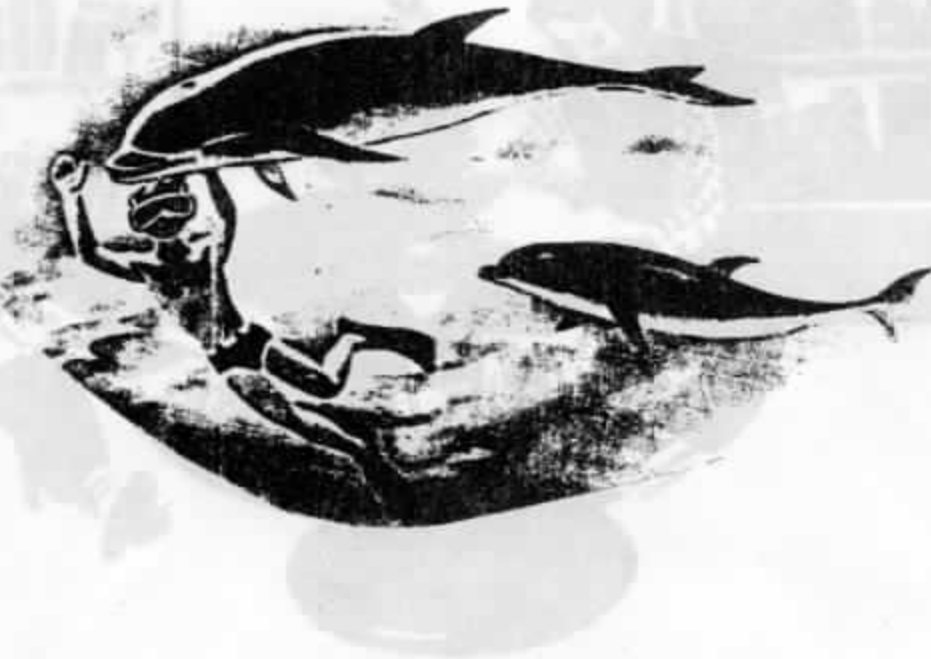
בעקבות רשיפות "איחוד פוגש אתב"ח: מהם אולי מסתתרים?

הרצל: מכתוב	יניב: מכתוב נוסעת	הער: דקון
סלמ: תנין	אשר: טוטן	סמ: דנחאוד
המס: מדוה	אפי: מפלצת	סן: אריה
סלמ: דבוה	שי: אבו נפחא	קור: חושן
אמה: טוטן	אחית מ: זאב	אלי: שצפון
רננה: זאב	סוסיה: מדוה	קין: ג'דפה
הוס: אריה	מת-אל: אריה	קויל: לוסוף במים
סמ: מפלצת	קיס: טוטן	אפיר: עקרב

במשכות חשיר "הדברים שעל אהובים": חק או' אופק?

מקל: ארנב	ניב: ליפול לתוך העונה	בראש: כדודגל
סנן: פרח	אשר: גלגל המלות	סלש: גביתה לבנה
סן: ענבים	עזי: שלג	מקס: בובות
קור: גביתת קשאובל	קיצן: דולפין	סלש: מיקי מאוס
עמית ש: ממונקים	שי: סוס	תוק: לנסוע במכתית
עלף: גביתת עכברים עם חודים	עמית מ: מאונים	אמס: אריה
קין: לוחץ	סוסימ: סוכריה על מקל	קננה: אריה
קויף: לוחץ באמטיקה	מת-אל: נמד	קוס: את אמא
אפיר: דינחאוד	קיס: גלידה	סמרי: כבשה

גן רימון

גן רימון הוא פשוט גן נחמד, נכנסים על הבוקר, מתקבלים בחיוך. הגן מלא המולה, הילדים מקבלים אחד את השני בשמחה, ובחורים פיתת פעילות: יצירה, מחשב, משחק חופשי, בחצר או בגן או עם העכברים הלבנים שחשפטים לתוך שרוליי הילדים. ילדי גן רימון במיוחד יצירתיים, הציורים שלהם מדהימים מלאי תוכן וצבע. הילדים לומדים מהתנסות אישית, מביתים סביקה של מגנטים, מלווים את ענפי הזקלאות במשק, עוקבים אחד שניו ענות השנה, מכיידים הרבה סיפורים מהתורה גם על החגים. הם גם יודעים לשיד הרי הגנת שלום מיכל "זמרת" ומודה לציור, ואחת המספלות גרפיקאית - יעלי. ארבעה מתוך חמשת ילדי עברו בגן רימון גן נחמד ללא ספק.

שי החברים שלו מבליים בעקום ורועע ובחוויות מדובות את ימי קדם בית ספר ימים מאושרים.

סמסי עמר

בגן שקד יש כיום 21 ילדים. גילם של הילדים בין שלוש לארבע. התחלנו את השנה עם המון תמיכה

ועזרה בקליטה בגן החדש.

בחודש הראשון מעט מפינות הגן היו פתוחות: פינת בובות, פינת ספר, פינת בניה ופינת ציור. כל שבע

הוספנו פינה חדשה לגן, וכך לאחר שרסתיימו החגים כל הפינות היו פתוחות כולל הסתא: גואש, מיט, חול

מצרפים וגם המחשב.

הילדים למדו להכיר את החוקים הפועלים בגן, ולמדו להזכיר לילדים שמבלבלים את החוקים. הם לא

שוכחים לאחד: "גם כשאנחנו כועסים אנחנו מדברים עם הפה ולא עם הידיים".

מפי הטף

לפיך בארוחת הבוקר אומר לשגיב: "שגיב, אתה יודע, אם תאכל הרבה גוד אתה תראה טוב בבוקר".

סאיה סנא יצאנו לטיול למשק ילדים עם ראינו את הקוף בדוק לקופה כינים. מאיה פנתה אל גלי ושאלה

אותה: "גלי, כשהקוף יגמור לבדוק לקופה כינים הוא יתן לזה סוכרייה".

לפיך בארוחת צהריים אומר לדן: "דן, אתה יודע, אם תאכל הרבה עצמות תהפוך לשלד".

ועוד משהו מלפיך בארוחת צהריים: אם תאכל הרבה פסטה תהפוך לסבוא.

טל בארוחת צהריים אומרת לגלי: "גלי, את יודעת למה יש זבובים בגוף כי קר לדם בחוץ ודם לדם בגוף".

אן קסט

כאשר התבקשתי לכתוב על הנעשה בגן שקד, לא התלבטתי זמן רב, ידעתי בדיוק על מה אני רוצה

לטפח.

את גן שקד אני מכירה שנים רבות עוד מתקופת היותי ילדה.

כל גננת בזמנה עם שרביט והקטס שלה הפכה את המקום לארמון שהילדים גדלו בו. והקירות של הגן

יכולים לטפח לנו אגדות, סיפורים וחוויות על גדילה וצמיחה של ארץ קטנה, קיבוץ צעיר והרבה הרבה ילדים

עם הרבה שמחה בעיניים שגדלו בו.

תעכשיו זה כמו ממלכה ששוב והקטס מתחולל בה. מאז תחילת ספטמבר נכנסו לגן שלוש פיות טובות והן

לא מפסיקות לחדש, לצבוע, לנקות, להחליף, לתלות ולהדביק, והגן כמו במסה קטנים הופך לארמון פאר

שיחוד עם ענתות השנה והחגים והקירות מתחלפים לפי הנושאים הנלמדים.

הילדים שלנו, כמו כל ילדי הגיל הרך, עברו את תקופת הרסטגלות ולמידת המקום החדש, ואתן

שלוש הפיות הטובות ממשיכות לפגוש את ילדינו ולתת להם הרגשה טובה, חמה, והרבה הרבה הבנה.

חזיו החגים, ופוח כבד החצב, והגיע גם החורף, ויש צבעי גואש וצבעי ידיים, וימי הולדת, חצר

גרמאנות, ארז חול, סיוטים, מחשב, ופינות נפלאות לפעילות בגן ועוד הרבה הרבה.

וקירות הגן ממשיכים לקלוט עוד הרבה סיפורים וחוויות והאגדה נמשכת לעד.

גן קטסם שהקטס אף פעם לא ייפסק בו.

בברכה

אני שמיינר

מה פתרנו פה?

לאחר שהילדים נקלטו בגנון, ערכנו ישיבת הורים, ולאחריה ישיבה נוספת לפי בקשת ההורים, בשיתוף

עם עיריית תסרי עם הצוות.

אחת הבקשות שההורים העלו בישיבה הייתה לסדר את הגנון, כך שיהיה מרווח יותר ופנוי עד כמה

שניתן לנוחיות הילדים. בעוזרת עיריית תסרי ערכנו מספר שינויים במידוד הגנון: בשולחנות האוכל, בפינת בובות

ובפינת קוביות. על ידי שינוי זה אפשרנו נסחח מסווג גדול יותר באיזור פינת קוביות שפתוח רוב שעות היום,

וצמצמנו את פינת הבובות שאותה אנו פותחות בחלק מהיום.

אנו מקווים ומדגישים שהשינוי תרם לשפור האווירה בגנון ולנוחיות כלנו.

אנא ספצונו

באמצע ספטמבר עברנו: תשעה ימים והודים, מבית התינוקות הנפלא, מפנק ומגן לפעוטון שגם הוא

לא פחות.

קודם כל אני רוצה להודות ולפרגן לדיסה ודניה מעל דפי העלון - על כל תשומת הלב הנהדרת

והאהבת שגם נתנו לנו ההורים ולילדינו ואני ממייחה לשוב כאמא לבית התינוקות בהמשך ...

ועל הפעוטון: קצת מוזר לא להיות מעורבת כל כך בנעשה שם, לאחד היחסים הצמודים והאינטימיים

שחיו לנו בבית התינוקות. ובכל זאת תמיד כששואלים את זיזה (מלינה) או זיזה (חוסרבי) מה קודה, מקבלים

פידוש מלא עם כל התוספות.

אני מדגישה שניד, ואני מניחה שגם החברים שלו, מתפתח מאוד יפה. כל ילד מקצב שלו, ושתי הזיות

מתייחסות לכל אחד על פי הגיל שלו למרות הפער הגדול ביניהם.

כייף לבוא בבוקר ולהיפרד בנעימים מהאוצר שלי, כי יש מי שקולט אותנו בחיבוק ואהבה ואני סמוכה ובמחזה

שיחיה לו יום נעים. גם היחס להורים מלא ברצון טוב ואיכפתיות - ורק עליכם יהיה טובו

בשמי, ובתקווה שבשנתי כל ההורים - תודה!

יולי 1981

פית תינוקות

קצת קשה לספר הרבה על בית תינוקות שיש בו זק ארבעה ילדים, אבל זה שכן אפשר לאמר שהם מבליים פה כמו ארבעה נסיכים קטנים: עם הטילים, והמסדים, והאמבטיית ובכלל - סיפול צמוד של 2 על 4, זה רע? לאחריה קיבלנו מתנה מהמזעצה שלושה כיסאות להאכלה (סקלטים), ואנחנו נהנים מהם מאוד. כמו-כן קיבלנו מהגיל הרך בריכת כדורים ועוד ציוד חדש למיומנות במסחריקה גסה (מדרגות, מגלשות ועוד). בבית התינוקות אנחנו משנים פעילות כל יום, ועם הרבה דימיון אין סוף לדעיות ...

כולם מוזמנים לראות!!!

צוות בית התינוקות

תפיסת המוות אצל ילדים

רות וולף

מוות הוא זלגן מהחיים, זלגן ממציאות חייהם. ילדים נחשפים למוותם של בני משפחה קשישים ובמציאות הישראלית הקשה מדבים אמצעי הרוקשודת בחשיפתנו לאטונות. התגלמות ההתחמקות מצד המבוגר, הודה או גנת, משאלת המוות או ניסיון לשעשש עלולים לגרום לילד לאי אמן במבוגר. פגישה עם המוות קשה לילד בגלל העלמותה של דמות אהובה, בגלל החשש שזה עלול לקרות לו עצמו או לדמויות משמעותיות נוספות בחייו והוא עלול להיקלע למצוקה אמיתית בהיותו נשול כלים להתמודד עם התופעה.

המוות הוא מושג מופשט. את האין, את סיום החיים, הסופיות, הנצחיות ובעיקר את אי ההפיכות שבמוות, גם למבוגר קשה לתפוס ועל אחת כמה קשה הדבר לילד בגיל הרך.

מה זה מוות, איך מתים, למה מתים, מה קורה לאחר המוות, מה קורה למת בקברו, בחושך, תחת לחץ האדמה והמצבה? אלו שאלות מציקות שזלגן נובע מחשיבה ילדית שאחד מאיפיוניה בעלג ההתפתחות הרך הוא "האנשה".

"אמא וסבידה לי שטבא קבור באדמה.

אני מפחד שלטבא קר עם בלילה, בתוך החול,

וחנו לו מאוד כשהשמש חקרה,

אני דואג לו

ובכלל למה הוא שש?"*

קובובי (1982) טוענת, כי רותגובות האמוצינוליות שאינו תואמות את המציאות וההתנהגות הבלתי פתקציונלית נגרמות, במידה רבה, על-ידי מערכת של השקפות ואמונות אי-רציונאליות ומטענות. מן הידוע הוא, כי מחשבת הילד שנה ממחשבת המבוגר (פיאדה, 1932). כדי לשנות השקפות ואמונות לש ילדים לא די להתווקות אחד גודמיהו, אלא יש להפריכן, ולכוון את הילד למערכת של אמונות ועמדות מותאמות יותר למציאות ויעילות יותר עבורו. דרך נאותה לעשות זאת הוא דיון בין ילדי הגן. השיח בין קבוצת עמיתים מעשיר את הקבוצה. כל אחד תחם לאחרים מידיעותיו ומחוויותיו. לסוכן הסוציאליזציה (גנת או מודה) תפקיד של מנחה פעיל בדיון מעין זה, והתוצאה היא שהדיון מסייע להבהיר את המציאות, לערער ולשנות דפוסי חשיבה שגויים ומציקים. פיתרון נאות להתמודדות עם מקצת ממצוקות הילדים ניתן למצוא באמצעות ביבליותרפיה.*

* טבא על פפי מוז, כתבה, רות וולף, אידים: משה אריאל, הוצאת לילך 1993.

* ביבליותרפיה - הספר ככלי טיפולי.

הגנת או המורה המכוונים את הדיון, תפקידם לשקף ולסכם את תוצאת השיח, עליהם לנסות לעמת את תפיסת הילד עם מציאות הסיפור ומציאות החיים בכלל. עצם ההעמקה בגיבוד הסיפור הפתח בתופעת המוח מאפשרת הזדהות עמו. בדרך זו ניתן לבדוק את נקודת-הראות של הגיבוד ושל הקוראים (הילדים) לגבי נושא כגון זה. שיטה אפשרית לפתוח בדיון היא בשאלות כגון: מה הרגיש...? מה חשב...? מה היחס שלו ל...? - שאלות אלו יאפשרו לילדים ביטוי של רגשות, חששות, כעסים, געגועים וכו'. ילדים מדברים בדרך כלל מדחשי ללבם, וכך יש אפשרות לעבד את נושא המוח ברובד הרגשי וברובד הרציונאלי.

ברובד הרגשי ניתן להדגיש שרגשות של געגועים לסבא, או לאדם יקר שאיבדנו, חששות ופחד ממות, וס דברים שנגעתי לכולנו ויש לגייס ימציח לחוש אחת. במישור הקוגניטיבי, ניתן לעבד תפיסת מציאות נכונה יותר לגבי המוח כמו וסופיות, אי ההפיכות שבמוח וסודות אודים והשורדים במושג. ניתן להעלות בדיון גישות ואמנות חזיות ואנניית המתאמות למציאות של הקודא ולתרבותו, לדוגמא, הישארות הנפש, גן-עדן, גלגול נשמות וכו' - הכל לפי אמנות והקודא ותפיסת המקום.

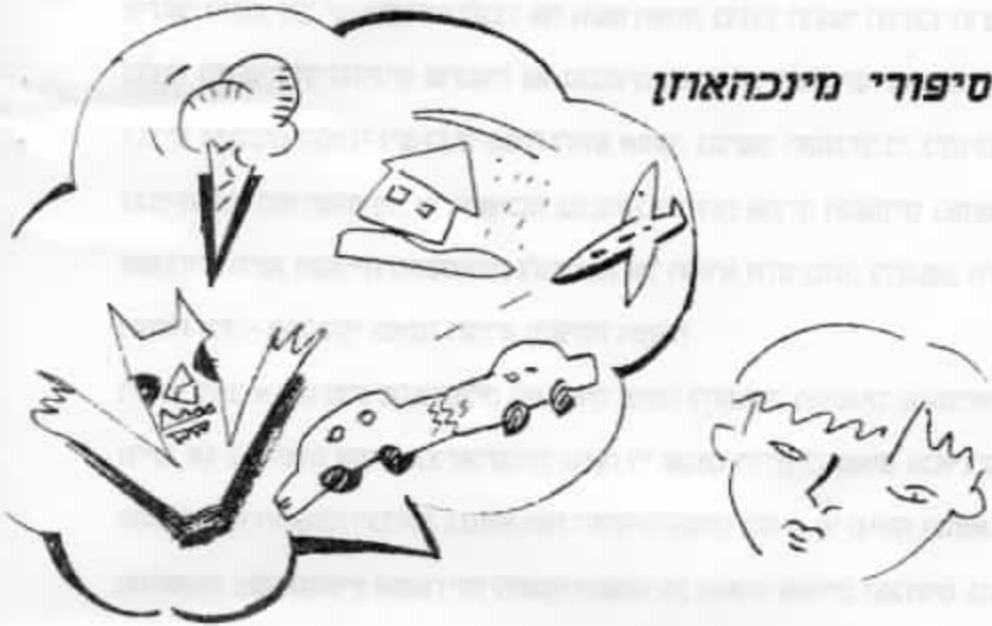
ניסיתי להביא כאן דלק מהשיקולים המביאים אותנו להתמקד במושגים מהמציאות המדה והפחות מעורדת של חייו, אך במציאות אקווסטנציאליסטית. נראה לי שעצם הדיון בנושאים מכאיבים, כמו נושא המוח, עשוי להפחית את המבוכה הכיכסה בנושא ואת הדחף להתנגות בפניו. אי נגיעה בנושא אינו מעלים את קיומו. התחמקות ממנו תחמיץ אפשרויות לחשוף משמעויות וגותים סמויים הגלומים בתפיסת המוח, וכך תכביד על הילד, ועל הבוגר בעתיד.

החברה המערבית תופסת את המוח באופן קשה. יתכן ותפיסה מקבלת יותר של נושא המוח דרושה כבר מגיל צעיר, וזו אפשרית בהולט באמצעות ספרות ילדים. ניתן לזהל על תפישת המושג. כבר אמר רבי מנחם מנדל מקוצק: "המוח - אינו ולא כלום, משל לאדם העובר מדיחה לדירה, אלא שהפיקח בווד לו דירה יותר נאה מן הראשונה".

מתוך החיים וילדים אפריל 1993

סיפורי מינכהאוזן

בגיל הגן הילד כבר שולט היטב בשפתו, ושליטתו מאפשרת לו לבסא את מחשבותיו באופן די מדויק. אבל בגיל הזה הוא לא תמיד מבחין בין משהו שהוא בגדר מחשבה לבין משהו שבאמת קורה במציאות. המציאות ובדמיון מתערבבים. השפה מקבלת ממד מאגי. ילד חושב שמה שהוא אומר או חושב גם מתגשם. אחד כך הוא צובר ניסיון חיים שמראה לו שלא כך מתרחשים הדברים, אבל בינתיים צריך להבין אותו ואת השלב שבו הוא נוצר. אם האמא תבדוק אותו ותגלה שהדברים לא התרחשו במציאות, היא עלולה להגיב בניזיפה או תוכחה על כך ששיקר אותה. הילד, מבחינתו, לא שיקר, הוא באמת חשב את זה. האידעו התרחש באמת איפה שהוא בעולמו, גם אם לא בעולמו המציאות.

הפסיכולוגית **חני דינור** אומרת כי יש מקום להעיד ולהבדיל לילד שאין מקבלים את דבריו כאילו שהתרחשו באמת, אלא שהדרך לעשות זאת היא להגיד לו: "במח חשבת על זה", אבל לתת לו לגייס עצמה להגיד את מה שאמר ולא לתת לו לחוש אשם ששיקר.

לעיתים ילדים "משקרים" מתוך חוסר יכולת להפריד בין "אני אישיר" ל"אני משתתף". למשל כל החברים בגן שיחקו בפלסטלינה, ואפילו שהוא לא שידעו הוא מרגיש חלק מהקבוצה.

סיבה נוספת לשקר היא הפחד מפני תגובה. אם ילד יודע שהוריו מייחסים חשיבות רבה מאוד לשמידת חפצים או בגדים, הוא עלול לשקר כדי להימנע מהתגובה שתגזול ממנו את אהדת הוריו, או במקרה גרוע יותר תביא בעקבותיה איזו סנקציה לא נעימה. לכן חשוב מאוד להגיב בצורה מתונה כשהילד גורם נזק לא מכוון. אפשר להעמיד אותו על מעותו ולרסבד לו שנמשך לאהוב אותו גם אם הוא עושה דברים שלא מצאים חן בעיניו.

סיבה אחת שבגללה ילדים משקרים היא הרצון למצוא חן. מסיבה זו גם ילדים מגזימים. הגזמה מייצגת עוצמות אמוציותליות. ייתכן שהילד נרעש מאוד ממשוהו שקרה לו והוא מנפח את זה בדמיונו, אבל ייתכן גם שהוא מנסה לדלוזיב את המבוגר שלו הוא מספר את הדברים, על מנת למצוא חן בעיניו ולרכוש את אהדתו. אולי וטרה לילד תשומת לב ואהדה ולכן הוא זקוק לגזמה. הורים שנתקלים בילד מגזים, כדאי לרע לבדוק עם עצמם את הנושא הזה.

ילד יגיד את מה שמצפים ממנו להגיד כדי שלא יסרידו אותו או כדי לא להתעמת עם ילד אחד. הכי חשוב שרוחדים ישדו לילד שרעם סומכים עליו. עם שקרים קטנים אפשר לעבוד לסדר היום. כשהילד ידא שרוחדים סומכים עליו ותותנים בו אמן, הוא גם לא ישקר - זה מעגל קסמים. ביחסים נורמליים תקינים לא אמורה להיות בעיה על שקרים חוזרים תשנים. אם התופעה קימת, ממליצה דינר לפנות ליעוץ - כשהילד משקר הוא מסתיד. ואם הוא מסתיד הוא נמצא במצוקה.

להורים ולסוראים

כולם מחמתים לתרום מפרי שמשם לעלונים הבאים.
כל מאמר יתקבל בברכה, אצל ריטה ר' או אידיס ור'.

המערכת מתנצלת על העיכוב בפרסום החוברת, אנחנו מקווים שהחוברת הבאה ותפרסם בקרוב. מחכים למאמרים, סיפורים ותגובות שלכם. להתראות בעלון הבא.
